

Guía Docente			
Datos Identificativos			2020/21
Asignatura (*)	Bioloxía	Código	661G01002
Titulación	Grao en Enfermaría		
Descriptores			
Ciclo	Período	Curso	Tipo
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica
Idioma	Castelán		
Modalidade docente	Presencial		
Prerrequisitos			
Departamento			
Coordinación	Fojón Polanco, Salvador Antonio	Correo electrónico	s.fojon@col.udc.es
Profesorado	Fojón Polanco, Salvador Antonio	Correo electrónico	s.fojon@col.udc.es
Web			
Descripción xeral	O propósito desta materia é abordar o coñecemento e comprensión dos principios básicos da bioloxía humana molecular e celular, a histoloxía e xenética humana, sobre a base do seu fundamento evolutivo e a relación morfoloxía- función. Así como, iniciar ó estudiante no coñecemento da bioloxía dos microorganismos e dos parásitos, abordando aspectos estructurais, metabólicos e funcionais, comprendendo a importânciia dos microorganismos no equilibrio saúde enfermidade, tanto no individuo como na comunidade.		
Plan de continxencia	1. Modificacións nos contidos Non se modifican 2. Metodoloxías *Metodoloxías docentes que se manteñen Traballos individuais Traballos de equipo tutelados *Metodoloxías docentes que se modifican Clases presenciais pasan a ser on-line 3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado Atención persoal presencial ou telemática 4. Modificacións na avaliación Non hai modificacións *Observacións de avaliación: 5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía Dispoñemos de versión papel e on line do texto		

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A2	Comprender as bases moleculares e fisiológicas das células e os tecidos.
A3	Comprender a morfoloxía e a fisiología dos microorganismos e os parasitos.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lógico e creativo.
B8	Capacidade de análise e sínteses.

B11	Capacidade e habilidade de xestión da información.
B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrentarse.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C9	CB1.- Que os estudantes demostraran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e sólese atopar a un nivel que, si ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vanguarda dun campo de estudio.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Describir a estrutura, orixe e función dos compoñentes celulares, tanto nas células eucarióticas como procarionticas.	A2	B1	C1 C9
Reconocer e diferenciar a organización, estrutura e función dos tecidos que constituen os distintos órganos humanos.	A2	B1 B8	C1
Comprender a organización, transmisión, expresión e mutacións do material xenético.	A2	B1	C1 C9
Identificar os elementos que caracterizan o sistema ecológico do home, valorando a incidencia destes factores no ciclo saúde-enfermidade.	A2 A3	B1 B3 B8 B20	C1 C3
Adquirir os coñecementos básicos sobre a bioloxía no seus aspectos metabólicos, xenéticos, ecológicos, taxonómicos, evolutivos e aplicados	A3	B1 B2 B8	C1 C6
Coñecer e aplicar correctamente o vocabulário e a terminoloxía específica da microbiología	A3	B1 B8	C1 C3
Identificar os microorganismos como productores de enfermedade, recoñecer os mecanismos de transmisión das enfermedades infecciosas, explicar as resistencias naturais do corpo ante os agentes infecciosos.	A3	B1 B8	C1 C6
Identificar as enfermedades infecciosas e parasitosis más comunes, os seus agentes etiológicos, sintomatoloxía, tratamento e epidemiología.	A3	B8 B11	C6 C8

Contidos

Temas	Subtemas
UNIDADE I: INTRODUCCIÓN XERAL Á BIOLOXÍA CELULAR E MOLECULAR. EVOLUCIÓN.	TEMA 1.- Definición da Bioloxía, o método científico e as ciencias subsidiarias. TEMA 2.- Definición e orixe da vida. TEMA 3.- Historia do planeta . TEMA 4.- Introducción a Paleontología. TEMA 5.- Charles Darwin e o darwinismo. TEMA 6.- Introducción á taxonomía

UNIDADE II: INTRODUCCIÓN Á CITOLOXÍA.	TEMA 1.- Teoría celular. TEMA 2.- As membranas celulares. TEMA 3.- O núcleo: eucariotas e procariotas. TEMA 4.- Endosimbiose, Mitocondrias e Cloroplastos. TEMA 5.- Arquitectura e cinética celular. TEMA 6.- Mitose e Meiose
UNIDADE III: INTRODUCCIÓN Á BIOQUÍMICA.	TEMA 1.- Principios inmediatos. TEMA 2.- Vitaminas, encimas e hormonas. TEMA 3.- Reguladores e menxaseiros celulares. TEMA 4.- Os ciclos fundamentais do metabolismo.
UNIDADE IV: INTRODUCCIÓN Á XENÉTICA. MECANISMOS XENÉTICOS BÁSICOS. REPRODUCCIÓN E TRANSMISIÓN DA HERENCIA. XENÉTICA BACTERIANA	TEMA 1.- Os ácidos nucleicos. TEMA 2.- A síntese proteica. TEMA 3.- Xenética mendeliana. TEMA 4.- Xenética molecular. TEMA 5.- Neodarwinismo e evolucionismo contemporáneo TEMA 6.- Genética del desarrollo
UNIDADE V: INTRODUCCIÓN Á HISTOLOXÍA. CONCEPTO DE TECIDO.TECIDOS ANIMAIS: EPITELIAL, CONECTIVO, MUSCULAR E NERVOSO	TEMA 1. A diferenciación celular. TEMA 2. Descripción dos tecidos.
UNIDADE VI: INTRODUCCIÓN Á ECOLOXÍA	TEMA 1. Biodiversidade. TEMA 2. Biología e ecoloxía humana.
UNIDADE VII: INTRODUCCIÓN Á PALEOANTROPOLOXIA	TEMA 1. Fitos en Paleoantropología TEMA 2. A familia Hominidae e o xénero Homo
UNIDADE VIII: MORFOLOXÍA E FISIOLOXÍA DOS MICROORGANISMOS, CRECIMIENTO BACTERIANO E O SEU CONTROL. INFECCIÓN E RESISTENCIA Á INFECCIÓN. MICROORGANISMOS E PARÁSITOS MÁS FRECUENTES NO HOME	TEMA 1. As bacterias. TEMA 2. Os virus TEMA 3. Micoloxía TEMA 4. Parasitoloxía TEMA 5. Os microorganismos e a súa relación co ser humano

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / trabalho autónomo	Horas totais
Proba mixta	A2 A3 B3 B8 B11 C1	2	31	33
Presentación oral	A2 A3 B2 B3 C1 C3	1	10	11
Traballos tutelados	B1 B20 C1 C3 C9	5	18	23
Sesión maxistral	A2 A3 B3 B11 B20 C6 C8 C9	28	28	56
Estudo de casos	B1 B2 B3 B8 B11 B20 C1 C3 C6 C8 C9	10	15	25
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descripción
Proba mixta	Proba escrita con pregunta curta e tipo test para avaliar, fundamentalmente, a aprendizaxe dos contidos teóricos.

Presentación oral	Actividade na que os estudiantes expoñen verbalmente o contido/ resultados dos traballos tutelados.
Traballos tutelados	Actividade na que os estudiantes de forma autónoma profundizan ou relacionan coñecementos expostos polo profesor.
Sesión maxistral	Actividade na que o profesor expón de maneira oral e con medios audiovisuais contidos teóricos do programa e a orientación bibliográfica dos mesmos.
Estudo de casos	Actividade na que os estudiantes analizan um suposto dentro das seguintes modalidades: resolución de problemas ou comprensión

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Proba mixta	A atención personalizada relacionada coa proba mixta ten como finalidade atender as consultas do alumnado relacionadas co estudio e/ou temas vinculados coa materia. Faráse de forma individualizada, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico.
Traballos tutelados	A atención personalizada relacionada cos traballos tutelados ten como finalidade orientar os estudiantes na realización dos traballos. O seguimento faráse de forma individual ou en pequenos grupos, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descripción	Cualificación
Proba mixta	A2 A3 B3 B8 B11 C1	A proba constará de preguntas cortas e tipo test, relacionadas con contidos teóricos, lecturas, estudio de casos e traballos tutelados. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5.	70
Traballos tutelados	B1 B20 C1 C3 C9	A avaliação dos traballos farase tendo en conta os seguintes apartados: . Descripción e síntese da información dos contidos ou temas relativos ós traballos . Utilización de léxico específico. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5.	30

Observacións avaliación

Poderase realizar una evaluación parcial mediante una proba mixta das mesmas características cás descritas na evaluación. De realizarse, concertarase a data segundo o desenvolvemebo do programa.

Na segunda oportunidade conservaránse a evaluación dos traballos tutelados acadada na primeira.

Adianto de oportunidade e estudantes con matrícula parcial: proba mixta 100% da cualificación.

Fontes de información

Bibliografía básica	- PANIAGUA, R.; NISTAL, M.; SESMA, P.; ALVAREZ-URIA, M.; FRAILE, B.; ANADON, R.; SAEZ; F.J. (2003). Biología Celular. 2ª ed. Ed. McGraw-Hill ? Interamericana. Madrid. - MADIGAN, M. T., J. M. MARTINKO & J. PARKER. (2003.). Biología de los Microorganismos. . 10ª ed. Prentice Hall - CURTIS, H.; BARNES, N.S.; SCHNEK, A.; MASSARINI A. (2008). Curtis Biología. . 7ª ed. Ed. Panamericana, Buenos Aires. - MARGULIS, L. (1986). El Origen de la Célula.. Ed. Reverté, Barcelona. - ALBERTS, B.; JOHNSON, A.; LEWIS,J.; RAFF,M.; ROBERTS,K.; (). Introducción a la Biología Molecular de la célula. . 4ª ed. Ed. Omega, Barcelona. - COOPER, G.M.; HAUSMAN, R.E. (2004). La Célula. . 3ª ed. Ed. Marbán. Madrid. - NELSON, D.L.; COX, M.M.; CUCHILLO, C.M. (2005). Lehninger Principios de Bioquímica. 4ª ed. Omega, Barcelona. - MANUEL DE LA ROSA, JOSÉ PRIETO (2003). Microbiología em Ciências de La Salud. Concepto y aplicaciones., 2ª Ed Elsevier - PRESCOTT, L. M., J. P. HARLEY, & D. A. KLEIN. (2004). Microbiología. . 5ª Ed. McGraw-Hill-Interamericana de España, S.A.U. - FOJON POLANCO, S. (2019). Biología Humana. Biblos CLube de lectores - FOJON POLANCO, S. (2019). Biología Humana. Ingebook Recursos internet <u>http://www.microbiol.org/vl_micro</u> <u>www.seimc.org</u> www.cdc.org Recursos internet http://www.microbiol.org/vl_micro www.seimc.org www.cdc.org
Bibliografía complementaria	

Recomendacións
Materias que se recomienda ter cursado previamente
Materias que se recomienda cursar simultaneamente
Anatomía/661G01001
Fisiología/661G01105
Materias que continúan o temario
Enfermaría Comunitaria I/661G01014
Enfermaría clínica III/661G01017
Estancias Clínicas I/661G01025
Enfermaría Clínica I/661G01034
Enfermaría Clínica II/661G01035
Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías